

Chùa Siêu Lý

(01-2026)

Kalama tri ân đh Nguyễn Thị Ngọc Ánh ghi chép.

[15/01/2026 - 05:06 - anhlibrary]

Ở trong cuộc đời của mình, trong một cái bài giảng trước đây mấy hôm, tôi có nói đời mình nó là một cái cuộc đi và ở trong cuộc đi đó mình phải rất là nhiều lần dừng chân ở những phi trường, ở sân ga, bên xe và bên đồ, có một điều mà chúng ta là Phật tử bắt buộc phải nhớ đó là có những thứ hành trang, hành lý mà nó chỉ có một cái giá trị rất là nhất thời trong một cái thời điểm, trong một cái chừng mực nào đó thôi. Cho nên không có gì bầy cho bằng trên một cái hành trình vạn lý mà mình mang theo quá nhiều những cái món mà cái tác dụng, cái ý nghĩa của nó quá ít. Đó là chuyện thứ nhất.

Mình nên đem theo cái gì mà mình xài được lâu bền, được nhiều, chứ còn đem theo những thứ không cần thiết như Kalama kỳ rồi có nhiều bà con qua bên đó học 6 tuần thì tôi đâu có đề ý hành lý của bà con chi, nhưng mà tình cờ tôi biết, tôi liếc tôi thấy xe taxi chờ từ phi trường Mandalay về, có những hành giả chỉ có đúng cái ba lô thôi, có những hành giả tôi thấy một cái ba lô, một cái valise nhỏ valise carry-on, nhưng mà có những hành giả tôi thấy rằng nó quá cho 2 cái valise lớn, tôi đâu có, cái chuyện của họ nhưng tôi thoáng giật mình, tôi nghĩ đi về chùa học mà có 6 tuần mà đem cái gì mà dữ thân vậy, thì sau đó mình mới hiểu là một ngày nằng thay đồ 2 lần, nằng đẹp suốt mùa, suốt thời gian, nằng được xem là đẹp nhất chùa. Có nghĩa là tùy vào cái nhu cầu của mình mà cái hành trang của mình nó là cái gì và cái hành trang lúc bấy giờ nó là cái gánh nặng hay là nó cái chuyện cần thiết, có nghe kịp không? có rất nhiều thứ hành trang mà nó chỉ làm cho mình nặng nề. Còn có những thứ hành trang nó chính là cái bổn mạng của mình, đó là chuyện thứ nhất. Tôi nói về hành lý.

Chuyện thứ hai, rất là quan trọng là khi có mặt trên đường thì chúng ta tuyệt đối phải nhớ rằng có những nơi, cái này bữa hôm tôi có nói rồi, có những nơi chúng ta chỉ có được quyền dừng lại 5 cho tới 10 phút thôi, không thể nhiều hơn, đó là toilet, chỉ cần vào toilet mà 1 tiếng là có vấn đề, đúng không? và có rất nhiều cái trạm dừng trong cuộc đời này, mình dừng lâu quá là có vấn đề.

Trạm dừng là gì? Có nghĩa là mình mất quá nhiều thời gian cho nó, mất quá nhiều tâm tư tình cảm, công sức, tiền bạc cho nó, thì có nghĩa là mình đã sai rồi vì thật ra nó không có cần phải nhiều như vậy, có hiểu cái này không? cho nên là có những cái nơi chốn mà chúng ta chỉ có thể ghé qua một tí thôi, có những nơi chốn chúng ta phải ghé qua một đêm, chẳng hạn như khách sạn, nhà nghỉ, phòng trọ và có những nơi chốn chúng ta nghỉ lại vài đêm chẳng hạn như đó là nhà của người thân. Và sau cùng thì nên nhớ rằng con đường là chỗ để đi chứ không phải là chỗ để ở.

Chúng ta luôn luôn bị đẩy về phía trước, chúng ta không thể đứng lại hoài với cái tuổi trẻ và nhan sắc, sức khỏe, chúng ta không thể nào, chúng ta luôn luôn bị đẩy về phía trước, cái tuổi trẻ mình nó mòn hao, tuổi đời mình nó cũng mòn hao, nhan sắc mình nó cũng mòn hao, kể cả tài sản, dầu nó phát triển, nó lớn, nó được tích góp nhiều dần lên theo thời gian thì nó cũng không nghĩa lý gì khi mà tuổi trẻ, sức khỏe của mình nó bị mòn hao, nghe kịp không?

Có nghĩa là ở trong Kinh Đức Phật Ngài có một cái định nghĩa rất là độc đáo, và người không học giáo lý thì cứ ngồi tưởng tượng thôi, Ngài dạy rằng thế giới có ba, gọi là Tam Pháp Ấn, đó là Vô Thường, Khổ, Vô Ngã.

Vô Thường là sao?

- Vô Thường có nghĩa là không có cái gì mà nó còn hoài, cái này ai cũng hiểu rồi. Nhưng cái thứ hai khó hiểu.

- Vô Thường nó còn có nghĩa thứ hai là mọi thứ trên đời không có cái gì mà có thể tồn tại một cách đứng yên hết, bữa hôm tôi có nói rồi phải không? mọi thứ nó phải luôn luôn xê dịch thì nó mới tồn tại được, chứ không có gì đứng yên mà nó có thể tồn tại.

Đó là cái nguyên tắc rất là khốc liệt, tàn nhẫn. Nhưng có một điều Vô Thường có 2 hướng: Vô Thường đề đi lên và Vô Thường đề đi xuống. Vô Thường tích cực và Vô Thường tiêu cực. Có nghe cái này chưa?

- Vô Thường tích cực là sao? Có nghĩa là mình luôn luôn thay đổi và hôm nay mình tốt hơn ngày hôm qua. Bữa nay mình tu tập nhiều hơn, chánh niệm nhiều hơn, thiền định nhiều hơn, từ tâm nhiều hơn, mình tiến gần đến giải thoát hơn. Chuyện đó cũng là Vô Thường chứ, nhưng đó là Vô Thường tích cực.

- Còn Vô Thường hướng tiêu cực là sao? Sức khỏe có mòn hao, trí nhớ có mòn hao, và thiện pháp có mòn hao. Đó là Vô Thường theo hướng tiêu cực.

Nhưng có điều thế này, chuyện này quan trọng nè, tùy thuộc vào cái tiền nghiệp thiện ác đời trước, tùy thuộc vào cái khuynh hướng tâm lý nhiều đời của mình, và cái thứ ba là tùy thuộc vào cái môi trường sống. Cái môi trường sống ở đây nó gồm:

- Cái chuyện là ta sống ở đâu?

- Thường gặp ai?

Cái này gọi là môi trường sống. Thì tùy thuộc vào ba cái đó mà chúng ta có cách chọn cái đường đi không giống nhau. Chúng ta chọn cái đường đi không giống nhau. Và chúng ta chọn cái điểm dừng không giống nhau vì cái căn cơ mình khác nhau. Bằng chứng mình thấy có rất là nhiều người cũng đi ra đảo Phú Quốc, đi đường thủy có không ta? Có người đi bằng đường hàng không? mà trong cái đám đi đường thủy nó cũng có nhiều, đi đò hay là mướn cano đi hay là đi tàu cao tốc. Còn đường hàng không? thì mình lựa hãng bay nào? Và mình ngồi ghế nào? Ghế thương gia hay ghế bình dân? Và còn nữa, mình chọn chuyến bay đêm, hay chuyến bay chiều hay chuyến bay sáng hoặc là chuyến bay trưa. Cái chuyện mà mình chọn chuyến bay nó có ảnh hưởng đến chuyến đi không? có không? thí dụ như mình đến Phú Quốc mà bằng chuyến bay chót mình về khách sạn nó cũng vất vả lắm, đúng không? cũng mệt mỏi lắm. Hoặc là mình không có tính giờ, mình ra cái lúc mà cái phòng mà người ta chưa có check out, hiểu không? mình muốn check in thì thẳng trước nó phải check out, thẳng trước nó dọn ra mình mới vào được và có trường hợp mình tới mình không có tính giờ cho nên mình tới mình cứ đi lang thang ngoài đường, mà Phú Quốc nhằm mùa hè chỉ có chết thôi.

Cho nên cái chuyện quan trọng mà tôi muốn nói đêm nay là cái gì? Chuyện đầu tiên cuộc đời của chúng ta là một chuyến đi. Và trong cuộc đi đó, chuyện đầu tiên là hành lý mang theo cái gì? Có những cái nó chỉ tạm thôi. Quý vị tưởng tượng mở valise ra toàn là kẹo dừa không thí quý vị nghĩ sao? Là mình thích ăn kẹo, mở valise ra toàn bánh ngọt không là thấy thua rồi. Ở trong valise theo kinh nghiệm Âu Mỹ, nếu mà mình đi dã ngoại, mình sống nhiều ngoài rừng thì mình đem theo cái gì? Và nếu mà mình ở phố thì mình đem theo cái gì? Và cái chỗ mình đến nó có dễ dàng để mua thức ăn hay không? nếu mà nó khó thì mình phải chuẩn bị thức ăn khô, nhất là mấy hành giả tu thiền mà ở vùng sâu, vùng xa, mà chưa quen bát quan thì cũng nên lặn lưng trong valise một số thứ mà để đêm hôm ngồi thiền mà nó kêu ọp ẹp thì cũng có cái chèn nhét vào cho nó bớt kêu, nhiều lắm, đó là hành lý.

Thứ hai là điểm ghé, cái điểm ghé tùy thuộc vào cái nhu cầu của mình, mà cái điểm ghé không giống nhau, mình chọn khách sạn nào? Nếu đêm nay quý vị hỏi tôi vậy chứ Sư về Việt Nam Sư muốn ở đâu? thì tôi nói đầu tiên là tôi muốn về chùa, mà trong 100 cái chùa Việt Nam thì dĩ nhiên tôi chỉ lựa cái chùa thân, còn nếu không có chùa, tôi về nhà Phật tử thì tôi cũng lựa nhà Phật tử nào mà có diện tích hơi khá khá, có vườn, có sân, và tẻ lắm thì phải có balcon, chứ còn nếu cái phòng mà không có balcon thì ở giống như ở tù lắm, còn nữa, nếu ở khách sạn thì tôi nhớ hệ thống cứu hỏa ở mình nó hơi kém, chắc tôi lựa cái tầng thấp thấp, chứ còn mà, mình ở Âu Mỹ, có chuyện gì nó còn lấy trực thăng nó lấy mình xuống, còn không nó đem xe cẩu tới nó cẩu. Chứ còn ở đây, tôi không biết là ở cái tầng 41 mà nó cháy thì chắc khó, tôi tính cái tầng nào mà mình có thể mình cột rèm cửa với drap trải giường mà tuột xuống được, hiểu không? tôi nói đùa nhưng mà thật, lúc nào cũng phải tính cho nó chắc chắn, cho nên tùy thuộc vào cái điều kiện của mình mà chúng ta chọn

- Chuyện đầu tiên cái đích đến là đâu?

- Thứ hai là chọn phương tiện gì?

- Thứ ba hành lý ra sao?

- Và thứ tư là những điểm dừng như thế nào?

Đích đến, phương tiện, điểm dừng và hành lý rất là quan trọng, điều đó không có nghĩa là tôi đang hướng dẫn quý vị đi du lịch, không phải đâu. Từ này giờ tôi đang nói đến đời sống và cuộc tu, bởi vì có rất là nhiều người trong mọi tình huống họ luôn luôn quay về với cái gốc của họ, như hồi này tôi nói thức ăn của họ, trong valise thấy đồ ngọt nhiều, phải không? thích ăn ngọt trong valise có đồ ngọt nhiều, người bệnh nhiều thì trong valise thuốc nhiều, người thích chưng diện thì trong valise quần là áo lụa nhiều, đúng không? còn tôi thì quý vị biết tôi đi đem theo cái này với 2 cái y nội, y nội là xà rồng, tại sao tôi phải đem hai cái, một là để thay hai là tôi tắm tôi lấy làm khăn, nên valise rất là gọn, và tôi bị tiểu đường nên đi đâu tôi đem theo thuốc tiểu đường, thỉnh thoảng tôi bị sốt, thỉnh thoảng tôi bị bao tử, tôi đem theo thuốc bao tử, thí dụ như vậy. Nhưng bà con không có vấn đề giống tôi thì hành lý bà con nó khác, thì đó là hành lý vật chất.

Hành lý tâm linh thì sao? Chúng ta nói gì thì nói, nghe đạo bao nhiêu đi nữa thì cuối cùng mình cũng trở về với cái thói quen của mình. Tôi nhớ nhà thơ Đồng Đức Bốn có câu, có bài thơ 4 dòng nghe nó buồn cười nhưng đối với tôi rất là câu kinh, quý vị nghe cho kỹ nè.

Giữa trưa ăn mày vào chùa.

Sư ra cho một lá bùa rồi đi.

Lá bùa biết để làm gì.

Ăn mày bỏ túi rồi đi ăn mày.

Có nghĩa là trong cái đầu của anh chàng ăn mày rốt cuộc chỉ có ăn mày thôi.

Rồi có một ông tỷ phú, ông từ trong một quán ăn rất sang trọng bước ra, ông gặp một anh ăn mày ngồi phía trước, ông mới ngồi xuống, ông mới lấy 10 đô la ông cho, thì anh ăn mày mới nói là chắc phải cả năm trời mới có một người bỏ thí hào sảng như vậy, thường người ta cho mấy chục xu hoặc 1 đồng hoặc 2 đồng thôi, mà ông này cho tới 10 đô la.

- Thì ông tỷ phú thấy cũng vui, ông ngồi xuống, nè bây giờ mà tôi cho ông 1000 đô la ông làm cái gì?

- Tôi sẽ mua chiếc xe đạp để đi xin cho nó lẹ, chỗ nào có...

- Ông kia nói bây giờ tôi cho ông 10000.

- 10000 tôi mua chiếc xe hơi cũ đi xin nó dễ hơn khkhông sợ mưa nắng,

- Thì ông tỷ phú cũng thấy thú vị, ông nói nếu bây giờ tôi cho ông 10 tỷ đô la thì ông làm gì?

- ảnh nói tôi sẽ mua lại nguyên cái khu phố này, đuổi hết ăn mày, tôi lựa chỗ ngồi tốt nhất để tôi ngồi tôi xin.

Đương nhiên câu chuyện này là câu chuyện hài, nhưng mà nó phản ánh một chuyện là trong đầu của thằng ăn mày nó chỉ quanh quẩn ăn mày, có hiểu không? và tôi nói thế này thì rất là dễ hiểu lắm, nhưng mà cũng phải nói, các vị có đồng ý với tôi rằng cách xài tiền của chúng ta nó khác nhau không? cách kiếm tiền có thể giống nhau, có thể giống nhau, nhưng mà cách xài tiền thì rất là đa dạng, có nhiều cách, và cách xài tiền nó tùy thuộc vào cái căn cơ của mình, có người hể có tiền thì đi cá độ, bài bạc, có người có tiền thì đi nhậu, có người có tiền thì là vũ trường, quán bar.

Hể người ta nghèo thì người ta đi xe ôm uống bia hơi, còn mình giàu mình đi xe hơi uống bia ôm, thì cũng là nhậu, cho nên không thể nào mà nó bỏ được cái đó. Các vị nghe ngạc nhiên làm sao ông sư biết cái đó? Đó là kiến thức xoàng. Tứ Đế còn giảng được, ba cái chuyện tào lao này sao không biết. Cho nên tùy thuộc vào cái căn cơ của mình mà mình chọn cái đích đến là gì.

- Thứ hai, phương tiện đi là gì?

- Ba, hành lý là gì?

- Bốn, trạm dừng ra sao?

Rất là quan trọng, có những cái nơi chốn nó không ra gì hết, chân đi lòng ở lại có không? bởi vì sao vậy? vì ở đó nó có cái nó nắm níu mình, cái này lớn chuyện lắm nha, lớn chuyện. Miệng nói là ly dục, nhưng vẫn lén lén giữ lại cái gì đó để mình thích.

Trong Kinh nói có một buổi trưa đó, có ông vua, ông vua ngồi trong cung, ông nhìn ra trước hoàng cung có anh chàng quần cái khố rách, ở trần, mặt mày đỏ kếp như tôm luộc, mà vừa đi vừa hát, trong cung thì không có quạt máy, cả chục cô cung nữ đẹp như tiên đứng quạt hầu cho vua mà vua vẫn thấy nực, mà anh chàng kia ở trần mặc cái khố rách mà gánh 2 cái thùng vừa đi vừa hát nghêu ngao, vua ngạc nhiên lắm, ông kêu lính bắt anh chàng đó vô.

- Hởi vậy chớ trăm ngời trong cung trăm sướng như vậy mà trăm cười không nổi, còn khanh cỡ vậy mà khanh cười mà còn hát là sao? Khanh có cái gì vui hơn trăm?

- Thì anh nói, dạ tâu bệ hạ, thần gánh nước mướn mà cứ để dành khá khá thì mua ít vàng để dành, thì khi nào đủ số thì đem ra đổi được 1 đồng vàng. Bữa nay thần gánh được 10 năm rồi, để dành được 2 đồng vàng, thêm 1 đồng nữa thôi sẽ lấy cái cô hàng nước, sửa lại cái quán của cô và hai đứa sẽ sống hạnh phúc với nhau. Nghĩ tới đó thì thần làm sao mà cái miệng khép cho được, làm sao không hát được.

- Thì ông vua ông nghe cũng thú vị. Ông hỏi vậy, chứ nếu bây giờ mà trăm cho khanh làm vua có thích không?

- Thích.

- Mà khoan, một nước không thể hai vua, cho nên phải chia hai đất nước này ra, khanh bên, trăm bên, thích không?

- Thích.

- Thì ông nói đất nước này một bên thì giáp biển, bên thì giáp núi thì khanh chọn bên nào?

- Anh nói liền, chọn bên giáp núi.

- Vua hỏi tại sao?

- Tại vì bên đó có chôn 2 đồng vàng.

Có hiểu không? tới làm vua rồi nhưng mà vẫn tiếc đồng vàng đó.

Ngày xưa tôi nhớ tôi có đọc cái chuyện tể của Bulgarie, thời đó là thời Đông Âu chưa có sụp thì một buổi trưa nắng chang chang có ông cán bộ béo tốt phương phi lắm, ông đi ra ngoài phố gặp một cái anh, một đồng chí nông dân đang gánh rơm.

- Ông đồng chí cán bộ này mới nói 2 cái gánh rơm này bao nhiêu?

- Hai gánh rơm này 10 đồng,

- Thì ông cán bộ mới nói tôi trả cho đồng chí 15 đồng, đồng chí liệng 2 gánh rơm này đi, đồng chí đi về nhà tôi dọn dẹp, vì hôm nay tôi tân gia...sắp làm tân gia, mới vô nhà mới mà bê bộn làm mình làm không nổi, thì thôi tôi trả đồng chí 15 đồng, tức là nhiều hơn cái tiền..

- Thì ông kia ông mừng lắm, tự nhiên nhẹ tên liệng được hai cái gánh rơm mà bây giờ được 15 đồng ông mừng lắm, ông đi mà cứ nhìn lại hoài,

- Ông cán bộ hỏi nhìn cái gì?

- Thì ông nói tiếc 2 gánh rơm.

- Thì ông kia nói, 2 gánh rơm chỉ có 10 đồng thôi, mà tôi cho ông tới 15 đồng.

- Thì ông nói biết, nhưng cái công từ sáng giờ.

Cầm vàng mà lội qua sông

Vàng rơi không tiếc, tiếc công cầm vàng.

Có hiểu không? cái đó có thiệt đó quý vị. Có nhiều phật tử sau một thời gian dài biết mình theo một cái đường hướng sai, theo một pháp môn sai, tìm được cái lối chánh để mà đi, nhưng mà nhớ lại cái pháp cũ mà lòng buông không có đành, đêm hôm nhìn lại mấy trang sách cũ cũng nhớ lại một thời mình cũng tu trì miên mật với nó, hiểu không? thế là tiếp tục quay lại đường cũ là chỗ đó.

Cho nên từ nãy giờ tôi kể bà con nghe chuyện tào lao để bà con thấy rằng đừng có tưởng là bỏ đi một cái nền tảng cũ là dễ. Thói quen cũ, nền tảng cũ, cái con người cũ khó bỏ lắm, vì sao vậy? vì nó là cái bóng của mình, có ai nhảy ra khỏi cái bóng của mình được đâu, trừ phi đi về hướng mặt trời, có hiểu câu đó không? Có ai bỏ được cái bóng của mình đâu trừ phi ta đi về hướng mặt trời, đi về chỗ sáng không còn bóng nữa, hoặc đi vào phòng mờ, "Đèn không hắt bóng", có hiểu không? chứ còn cái bóng mà mình không có bỏ được nó, cứ ám ảnh mình một đời.

Cho nên trong Kinh nói chúng sinh có nhiều hạng.

- Hạng thứ nhất khi không biết Phật Pháp, nó chỉ theo đuổi cái gì nó thích thôi, nó theo đuổi cái gì nó thích, nó theo đuổi cái gì làm cho nó vui thôi. Đó là hạng một.

- Hạng thứ hai quan tâm đến cái gì thiện, cái gì thiện thì làm, cái gì xấu thì không làm. Nhưng cái hạng thứ nhất nó theo đuổi cái nó thích, cái làm cho nó vui, và nó trốn chạy cái làm cho nó buồn, nó khô, nó ghét.

Cái hạng thứ hai thì biết quan tâm thiện ác, nhưng cái mục đích giống hạng thứ nhất, nó làm thiện, nó trách ác để chi? để nó có được cái nó thích, và nó né được cái nó ghét. Người ta nói tiền nó

không tạo ra hạnh phúc, nhưng nó giúp cho mình cái khả năng chọn kiểu đau khổ, có đúng không? đúng chứ.

Hôn nhân là đau khổ, nhưng mà mình có tiền, lựa cái người mình thích nó cao hơn. Tới chừng lấy nó về thì đứa nào cũng như đứa nấy thôi. Nhưng mà ít ra nó cũng vui được...lấy nhau vui 3 tháng, buồn 3 năm, khổ suốt đời, ít ra lấy được người ta thương thì cũng vui được ít lâu, mặc dù người ta vẫn nói: cưới được người mình thương là may mắn, mà thương được đứa lỡ cưới là trình độ. Lỡ mua nhầm khổ qua về thì ráng mà ăn cho hết.

Cho nên cái hạng thứ nhất là chỉ theo đuổi cái mình thích, trốn cái mình ghét. Cái hạng thứ hai là biết theo đuổi cái thiện, tránh cái ác, nhưng mục đích giống cái tên thứ nhất. Có nghĩa là vẫn còn thích và ghét.

- Hạng thứ ba thì nó mới bỏ hai cái đó, để nó đi tu, tu thiền, nhưng mà sao, nó lại bị kẹt vô cái khác, kẹt vô cái gì? Hồi xưa nó mê nhan sắc, nó mê tiền bạc, nó mê quyền lực, nó mê tiếng tăm, nó mê tình cảm, sau đó nó mê thiền, rồi cuối cùng nó bỏ nó đi tu thiền, nhưng nó lại kẹt vô cái khác.

- Không có ai hiểu cái lý vô ngã bằng mình.

- Không có ai hiểu cái lý duyên khởi bằng mình.

- Không có ai có khả năng buông bỏ bằng mình, có hiểu không?

Cái hạng thứ ba này là nó bị chết ngay trên cái con đường giải thoát.

- Chỉ có hạng thứ tư thấy rõ ràng ở đời này chỉ có sự đau khổ chứ không có người bị đau khổ, hiểu? chỉ có cái nguồn khổ chứ không có ai tạo ra đau khổ.

Tôi biết tôi nói cái này hơi khó hiểu, nhưng phải nghe. Cái hạng thứ tư này nè mới là đắc đạo được. Còn khi mà mình còn vướng kẹt ở trong cái con đường giải thoát của mình cũng là cách vướng kẹt. Có một câu chuyện ruồi bu thế này, có anh mù anh tới thăm một người bạn, anh chơi tới tối, thì thằng bạn nó nói thôi tối rồi về đi, thì anh nghe vậy anh mới chống cây gậy anh dò dò đường bước ra, thì thằng bạn thấy mới nói khoan khoan, để tôi đốt cho anh cây đèn, thì anh ta nói mù mà cần gì đèn. Đúng, ông không cần đèn để thấy đường, nhưng người khác nó thấy ông cầm cái đèn thì nó không đụng ông, có hiểu không? thấy cũng có lý nên anh cầm, anh cầm ảnh đi một hồi có người đụng anh cái rầm, anh mắng bộ đuôi sao không thấy cây đèn, thì anh chàng kia nói cha ơi đèn tắt rồi, có hiểu không? có nghĩa là mình biết đạo ba mớ và mình cứ tưởng mình có trí huệ rồi, mình có giới luật, mình có thiền định là mình ngon, nhưng thật ra cái giới luật, cái thiền định là cái ngọn đèn đã tắt rồi, dễ sợ như vậy.

Cho nên chúng ta, phàm phu có 4 lý do để không nên kiêu ngạo với những thành tựu đạo nghiệp, đạo nghiệp là gì? Kiến thức nè, giới hạnh nè, thiền định nè, rồi các công đức như là bố thí, phục vụ, cung kính, nghe pháp, tại sao chúng ta không kiêu ngạo là vì sao? Có 4 lý do:

lý do 1:

Hãy luôn nhớ rằng, mình có tu cỡ nào thì trên đầu cũng có 1 tỷ người hơn mình, mình kiêu ngạo với ai? nhìn xuống thì mình hơn được mớ, nhìn lên trên mình thua nhiều lắm. Chuyện đầu tiên là mình nhớ trên đầu mình lúc nào cũng có người hơn mình.

lý do 2:

Tất cả những cái mà mình có trong Phật pháp đều nằm trong cái dạng cần chỉnh sửa, hoặc thêm bớt hết, đúng không? hiểu cái điều thứ hai này không? tất cả những cái mà mình có, đều nằm trong cái tình trạng cần thêm bớt, chỉnh sửa, chứ mình chưa tới top, chưa tới đỉnh đầu.

Thí dụ như bây giờ chuyện bố thí nè, mình tưởng là mình quăng ra 10 tỷ là mình ngon, NO. Anh có biết bố thí trong đạo Phật, Ngài nói rất là kỹ anh biết không? trong kinh Kalama mình tụng, có coi bài Kinh Đức Phật dạy bố thí không? không phải liệng ra là kể là bố thí đâu, bởi vì bố thí đôi khi cái vật thí nó không có quan trọng bằng cái kiểu cho. Cái món cho nó không bằng cái kiểu cho và tôi nói rất là nhiều lần, cái người cho kiểu thả điều, có người cho kiểu thả chim. Kiểu thả chim mình buông ra là lòng nhẹ nhàng, còn cho kiểu thả điều nó ràng buộc bao nhiêu cái điều kiện trong đó, chỉ riêng bố thí. Rồi bố thí bằng sự trân trọng, thường khi mình cho chỉ trừ ra đối với chư Tăng thôi, chứ còn đối với ngoài chư Tăng ra, thường mình ít khi nào mình tôn trọng người nhận lắm, hiểu không? giúp cho người nghèo, giúp ăn mày, mình cho... trong Kinh Đức Phật Ngài dạy một bậc hiền trí, người có trí tuệ đầu cho người ta cả một vương quốc thì vẫn trọng cái người nhận, cho người ta một bát cơm vẫn trân trọng, trong Kinh gọi là [Pali] cho một cách trân trọng, mà khi mình

cho một cách trân trọng với mai này mình sẽ nhận lại một cách trân trọng, có đúng không? còn nếu mình cho cái kiêu mà quảng liệng, ném vút thì mai này mình cũng chỉ nhận được trong cái chuyện quảng liệng, ném vút. Chỉ riêng cái bố thí mình thấy có rất là nhiều...như trong Kinh nói bố thí có ba gọi là [pali] nô lệ thí, nghĩa là mình xài đồ tốt mà mình cho cái đồ kém hơn, như mình cho người nô lệ vậy.

Cách thứ hai là [pali] cho kiêu bằng hữu, mình xài cỡ nào thì mình cho cỡ đó.

Cái thứ ba là [pali] chủ nhân thí, có nghĩa là cho cái tốt hơn cái mình xài.

Nói như vậy không có nghĩa là tôi xúi quý vị cho tôi cái đồ tốt hơn, không phải, nhưng mà cái lòng của mình luôn sẵn sàng. Có nhiều người thì bản thân mình thì rất là rộng, nhưng hẹp với người, có người thì hẹp với mình mà rộng với người, tôi biết có người có, bản thân họ xài rất là tiện tặn nhưng khi họ móc cho người khác thì rất là rộng. Cho nên 4 hạng.

1/ Một là rộng với người mà hẹp với mình.

2/ Rộng với mình mà hẹp với người. Mình xài bao nhiêu cũng được nhưng cho người thì kỹ.

3/ Rộng với mình mà cũng rộng với người.

4/ Hẹp với mình mà cũng hẹp với người. Mình không dám xài mà cũng không dám cho.

Nhớ, cho nên chúng sanh tôi nói có 4 hạng.

- Hạng thứ nhất là chỉ quan tâm đến thích ghét, buồn vui.

- Cái hạng thứ hai là iết quan tâm đến thiện ác, nhưng mà cũng để trốn khổ tìm vui.

- Cái hạng thứ ba biết tu tập nhưng bị vướng kẹt trong những cái thành tựu.

Mà ở ngoài đời mình là học trò, sinh viên, mình kiêu ngạo chỉ cần mình học giỏi, thì người kiêu ngạo vẫn lên lớp. Nhưng trong đạo thì không, trong đạo khi mà anh kiêu ngạo thì không tiến bộ trong Phật pháp. Cái người bố thí mà kiêu ngạo với cái bố thí của mình thì họ không có đạt được cái tối thượng trí, vì sao vậy? vì một nguyên tắc rất là đơn giản, rất là tiểu học, nghe cho kỹ.

-Bố thí bằng Tâm vô lượng thì công đức vô lượng.

-Bố thí bằng Tâm hữu hạn thì công đức nó cũng hạn chế, hiểu không? phục vụ, cung kính, nghe pháp tất cả đều như vậy.

Khi ta làm thiện bằng Tâm vô lượng không có gắn liền với cái tôi trong đó, không gắn liền với cái việc cầu danh trục lợi trong đó, đi tìm tình cảm, tiếng tăm, quyền lực trong đó thì cái đó là Tâm vô lượng. Lúc đó mình làm lành chỉ nghĩ đến đối tượng thôi được cái gì, còn phần mình không có kể thì Tâm vô lượng. Làm lành bằng Tâm vô lượng thì công đức vô lượng. Nên nhớ công thức này rất là đơn giản. Làm công đức bằng Tâm vô lượng thì quả báo nó vô lượng.

- Thì cái hạng thứ tư nó quan trọng.

Tu chỉ đơn giản là uống thuốc.

Bố thí là uống thuốc chữa cái bệnh ky bo.

Tâm từ là thuốc uống chữa cái bệnh sân si, thù ghét chúng sinh.

Thiền định là uống thuốc chữa cái bệnh lăng xăng, phóng dật.

Chánh niệm là thuốc uống để tránh cái sự thiếu tỉnh thức.

Và trí tuệ, mình học đạo, mình trau dồi trí tuệ là mình uống thuốc để chữa cái bệnh si mê, hiểu không?

Nếu mà mình bệnh, mà mình uống thuốc thì có cái gì để mà mình thấy hay. Chỉ có người tâm thần mới tự hào mình uống thuốc đắt tiền thôi, chứ bà con biết thuốc ai mà càng đắt tiền là bệnh càng dữ dội, hiểu không?

Cho nên ngày chưa biết đạo thì mình quan tâm đến cái mình thích. Nhưng mà biết đạo rồi mình chỉ quan tâm đến cái mình cần, và tất cả cái gì làm cho mình thích thì phải xét lại, có những cái mình thích mà nó cũng là cái cần. Có những cái thích nó không cần thiết mà chúng ta đa phần là mất nhiều thời gian cho cái mình thích chứ không phải mình cần, mình hiểu được cái chỗ này nè thì mình mới thấy làm thiện là cái mình cần, cái quả thiện là cái mình thích. Không biết bà con còn nhớ 4 luật nhân quả không? nguyên cái dòng luân hồi của mình nó được xây dựng trên 4 luật nhân quả.

1/ Nhân tạo ra Quả. Nhân lành cho Quả vui. Nhân xấu cho quả khổ. Gọi là nhân tạo ra quả.

2/ Nhưng cái luật thứ hai là Quả tác động Quả, có nghĩa là khi mình nhận cái quả này thì nó sẽ là điều kiện để mình nhận những cái quả khác, có nhớ cái đó không?

Thí dụ như là mình làm chư thiên thì mình đâu có cơ hội để mình bị đâm chém, bị nói xấu, bị bạo hành, bạo lực. Nhưng vì mang thân nhân loại nên mình mới bị, nhưng mang thân nhân loại mà ở cái xứ vẫn mình bạo lực đây. Như tôi biết cái xứ rất là khủng khiếp, đó là Việt Nam và Hàn Quốc bị cái nạn bạo lực học đường rất mạnh, mạnh lắm luôn, chứ còn ở mấy cái xứ kia thì trường hợp đó rất là hiếm. Có nghĩa là sinh ra trong một cái bối cảnh nào đó, do cái quả nào đó anh mới sinh ra điểm A và điểm B. Rồi sinh ra trong điểm A, điểm B đó anh mới có điều kiện để anh chịu những cái quả khác mà nó cùng nhóm, hiểu không? thì trường hợp đó gọi là quả tác động quả.

3/ Trường hợp thứ ba là Quả tác động Nhân, có nghĩa là khi mình nhận cái quả thiện hay quả xấu thì mình sẽ làm thiện hay làm ác dễ hơn.

Thí dụ nhờ cái quả xưa mà mình sinh ra trong một cái môi trường, trong một cái bối cảnh gia đình khá giả thì mình bớt được rất nhiều tật xấu thí dụ như ky bo, lừa đảo, gian tham, bủn xỉn phải không? còn nếu mình xuất thân trong một cái bối cảnh mà túng thiếu ta dễ có lòng tham, người ta sợ lắm.

Như Bồ Tát suốt nhiều kiếp Ngài tu lành, từ tâm, trí tuệ, thiện định. Cho nên đời đời Ngài sinh ra Ngài được hưởng cái quả lành từ cái từ tâm, trí tuệ, thiện định đó. Và trên cái nền tảng mà từ tâm, trí tuệ, thiện định đó thì Ngài quay lại tu tập thiện định, từ tâm, trí tuệ nó dễ hơn người ta phải không? trong môi trường thích hợp. Cho nên gọi là Quả tác động Nhân.

4/ Và cuối cùng Nhân tác động Nhân có nghĩa là mình ác quá nhiều đời hoặc là mình thiện quá nhiều đời thì mình sẽ quay lại mình ác dễ hơn hoặc thiện dễ hơn, nhớ.

Hồi này giờ tôi muốn nói, tôi muốn quay lại một chuyện cuộc đời là một hành trình, là một cuộc đi. Và trên cuộc đi đó tùy thuộc vào cái nhìn của mình mà mình chọn đích đến là cái gì? Là chỗ nào? Thứ hai là mình chọn kiểu đi nào, và thứ ba hành trang mình là cái gì? Nghe kịp không? cái đó rất là quan trọng, hành trang, cái nữa là phương tiện đi.

Đích đến, phương tiện, rồi hành trang, rất là quan trọng, bởi vì chỉ cần mấy cái này. Rồi cái điểm dừng, trên đường đi mình có những điểm mình, chứ đâu có ai đi hoài được. Chính những cái điểm dừng nhiều khi nó còn lấn luôn những cái điểm đến nữa, các vị có biết điều đó không? có nhiều khi mình lấy phương tiện mình làm mục đích.

Như trong truyện của Tây tạng có kể một câu chuyện, mà tôi nghĩ ở đây có nhiều người biết là ông sư phụ có việc đi xuống núi ít lâu mà khi xuống núi, sư phụ bị trọng bệnh. Sư phụ rời núi, rồi sư phụ mới đi về phố, ai ngờ sư phụ bị trọng bệnh, bệnh trầm kha. Cho nên cái thời gian trở về đời lại rất là lâu, mà hồi xưa đi bộ không hà, trong khi thăng học trò ở trên núi, nó bị con chuột cắn cái áo rách, nó tức quá, nó đi kiếm con mèo, mà người ta khuyên mèo với chó nên nuôi lúc nó còn nhỏ tốt hơn là nuôi lúc nó lớn. Thế là nó đi kiếm con mèo con về, con mèo con không có ăn được cho nên nó đi xin sữa. Có bà phật tử bà nói tôi có dư con bò con, ông đem về trên ông nuôi đi, trước mắt là từ đây về sau thầy trò có sữa uống, mai một khi cần đi xin sữa như bây giờ nữa, ông nuôi con bò con nó lớn, rồi bắt đầu nó có sữa, ông đi bán sữa có tiền, bắt đầu ông mới sữa cái cốc lại, sữa cốc rồi ông có tiền mua sắm đồ trang trí nội thất, ông lát gạch xong rồi, ông làm cổng.

Cuối cùng một ngày kia sư phụ hết bệnh sư phụ trở về, sư phụ thấy cái chùa lạ hoắc, sư phụ tưởng học trò mình nó nghèo, nó bị đuổi đi rồi, người khác tới chiếm chùa. Sư phụ mới men men tới gần đánh tiếng kèng đàng trước để mong người nhà chùa ra hỏi thăm đệ tử mình nó đi đâu. Thì tiếng kèng đánh xong thì trong đó có nguyên cái thằng mập ú nó đi ra nó ôm ông, sư phụ, con nè. Sư phụ hỏi sao nay con mập đừ vậy, cái chùa mình nó sao vậy? dạ, cố sự là từ cái chỗ là áo con bị chuột cắn, hiểu không? từ cái áo bị chuột cắn mà nó ra cái tới thằng học trò bị phát phì và cái chùa không còn là cái am tranh như ngày xưa nữa. Đương nhiên câu chuyện này là câu chuyện ngụ ngôn thôi nhưng mà đừng có nói là nó không có thật, có thật không? theo đuôi gì đó một lúc rồi...

Tôi có nhớ một câu chuyện cũng tào lao nhưng quan trọng, là ngày kia có con chuột nhà nó đi chơi ở ngoài đường nó gặp con chuột phố, chuột nhà thì đồ ăn rất là nhiều, chuột phố thì gầy gò, nó rủ chuột phố về nhà, nó nói rằng ông chủ nhà đi vắng, trong nhà có nguyên hũ bơ, mà tao cạp lũng hết rồi, bây giờ mày chui vào đó mày ăn, ăn để phục hồi sức khỏe, thì con chuột phố nó ôm tong teo, mừng lắm nó chun vô, nó đang ăn như vậy thì con chuột nhà chợt nhớ mới nói chết chết, quay lại, quay lưng lại, coi cái lỗ hoi này mày vô bao lớn? mày ăn làm sao mày chui ra được, giờ hiểu chưa? Bây giờ hiểu không? câu chuyện đó rất là sâu. Sâu chỗ nào? mình mất thời gian cho sự nghiệp thế

gian, nhưng mà nhớ chừa cái lỗ để chun, coi chừng cắm đầu lo danh, lo lợi, đến một ngày mà cần buông nó để đi tu, cái lỗ nó quá nhỏ, hiểu không? lúc nào cũng phải chừa một cái đường thoát, chứ đừng bắt chước con chuột ăn cho nó căng lên rồi bị kẹt trong đó nó ra không được.

Trong Kinh còn kể một câu chuyện nữa là trên dãy Hy Mã Lạp Sơn, cái thổ dân trên đó có một cách bắt khi rất là tuyệt, đó là nó đóng gỗ thành một cái hộp khoét một cái lỗ, nó bỏ hạt vào trong đó, bỏ hạt ngũ cốc, bỏ trái cây vào trong đó, mà khi thì hay bắt chước, họ đem cái hộp đó, cái hộp đó họ cột vô một cọng dây, họ thấy bầy khi ra thì họ mới thò tay vô, lấy hạt ra họ ăn, thò tay vô, lấy hạt ra ăn, mấy con khi dòm thấy thích lắm, xong rồi, cái người đặt bẫy họ bỏ họ đi kiếm chỗ họ núp. Con khi nó xuống, nó cũng thò tay vô bóc cái hạt, rồi thì sao? Nó rút tay ra không được, hiểu không? vì con người mình biết cái cách để lấy bàn tay ra, cái chuyện mà ông lấy ăn là động tác giả, phải buông hết mới lấy tay ra được, phải không? con khi nó không biết, nó thò tay vô hốt một nắm lấy ra, nó sai chỗ đó.

Cho nên muốn giải thoát là phải giải thoát bằng bàn tay mở chứ không phải bàn tay nắm, hiểu không? cái đó rất là quan trọng quấy vì và tùy thuộc vào cái cơ địa của mình mà mình chọn đích đến là cái gì? Chọn con đường đi, chọn phương tiện, và chọn trạm dừng và cuối cùng là chọn hành lý, ở cái kiểu đi rất là quan trọng.

Con người con thú đối nhau hết, nhưng kiểu của con khi mà tôi vừa nói, rõ ràng là nó có vấn đề rất là lớn. Tôi không có kêu quý vị về lý dị, không có kêu quý vị về dừng công việc ở công ty, buông cái sở làm hiện tại, tôi không nói như vậy, mà cái tôi thiết tha mong mỏi là hãy nhớ:

- Cái có được trong bàn tay nắm luôn ít hơn cái trong bàn tay mở.
- Cái có được trong bàn tay mở luôn ít hơn vòng ôm.
- Cái có trong vòng ôm luôn ít hơn trong tầm nhìn.
- Và cái có trong tầm nhìn luôn ít hơn trong cái tâm suy nghĩ, có hiểu không?

Khi chúng ta tự đóng khung, tự giam nhốt mình thì cái tự nhiên mình đầy mình vô một cái góc tù, cái mình có không có cái gì hết, cái mình có là một con chuột, một con sóc, cả đời chỉ đi bòn một cho cái không ra gì.

Tôi còn nhớ câu chuyện cũng tếu, cái tiếng chuông chùa mỗi người nghe cũng khác, các vị có biết không?

- Có người nghe chuông mõ nghe bon chen, bon chen.
- Có người nghe chuông mõ nghe buông buông.
- Có nhiều chùa...cái ông đó vào chùa nhằm cái ngày đánh chuông bát nhã nghe bòn bòn, từng đồng, từng đồng, bòn bòn là cái chuông, từng đồng, từng đồng là cái trống, mình nghe mình thấy thương cái chùa đã nghèo.

Là do cái nền tảng của mình mà mình cảm nhận cuộc đời nó ra sao, và chính cái vốn liếng hành trang mình từ cái chỗ mình cảm nhận đó quý vị. Cái vốn liếng, cái cảm nhận.

Tôi nhắc lại một lần nữa cuộc đời là một cuộc đi, chúng ta có tới được cái chỗ mình muốn hay không là do mình chọn cái con đường nào và cái phương tiện nào.

Nhưng cái này mới quan trọng, cái đích đến có thật sự là cái đích cần đến hay không? bỏ ra một đời để theo đuổi một cái tuổi già sung túc về vật chất có đáng không? nhưng mà nếu mình phủ nhận vật chất, mình hướng đến đời sống tâm linh mà mình không màng tới sức khỏe thì cái con người đó có nên không?

Cho nên Đạo Phật Đức Phật dạy con đường Trung đạo là sao? Là không vướng kẹt trong cái nào hết, cái gì cần giữ lại, hành lý mang trên đường, chuyện đầu tiên là mình lựa cái đích đến là cái gì? Cái thứ hai là con đường mình đi không có bị vướng kẹt trên đường là sao? Không có bị trở ngại trên đường làm mình chùng chí, mà cũng không bị cám dỗ trên đường nó làm cho mình bỏ cuộc, nghe kịp không? cái này rất quan trọng. Không có để những cái mà tạm bợ trên đường nó biến thành cái đích đến.

Trong bài Kinh ví dụ lời cây của Trung Bộ Kinh, Đức Phật Ngài dạy rằng cái cứu cánh của người tu là giải thoát nhưng có rất nhiều trên con đường đi đến giải thoát họ đã bị chết dọc đường bởi những cái không phải là giải thoát, nghe kịp không? có rất là nhiều người trên đường đi gây dựng sự nghiệp và họ đã chết với những thứ mà họ đã gặp trên con đường vì sự nghiệp, chưa tới nơi thì họ đã chết trước rồi. Đa phần chúng ta đều bị cái đó.

Cho nên điều tôi mong mỗi trong bài giảng này là bà con phải xác định được, xem cái đích đến của mình là cái gì? Và cái thứ hai là chúng ta đi đến đó bằng con đường nào, bằng phương tiện nào, hành lý ra sao? Nó rất rất quan trọng và cuối cùng đường dài phải cần có trạm dừng và trạm dừng nó có nhiều kiểu, có những trạm dừng có vài phút thôi, có những trạm dừng là một vài giờ, có những trạm dừng là một vài đêm và nhiều lắm là những trạm dừng có thể là một tuần lễ thí dụ như vậy. Nhưng mà là trạm dừng thì nó không phải là chỗ ở suốt đời cho mình, nhớ. Con đường là để đi, trạm dừng là để ghé, sân ga và phi trường là những chỗ mà ta phải bỏ lại để đi về phía trước, dù đó là chuyến bay đêm hay là chuyến tàu chiều, thì cái nào cũng là cái để mình bỏ lại hết.

Tôi nhớ ở Thụy Sĩ, có những cái ngày, có những giờ mà ở sân ga rất là đông người không có chỗ ngồi, trên cái ga chỉ để vài cái ghế cho vui thôi. Vì thế mọi người hầu hết là đứng, đứng lâu chờ tàu cũng mỏi, thêm có chỗ ngồi, nhưng một lát sau tàu tới thì sao? tất cả bỏ chỗ ngồi để mà đi, hồi nãy ai cũng mong có chỗ ngồi, chen chen lấn lấn, bây giờ tàu tới thì sao? cái mà mình mong ước nãy giờ, bản thân cái nhà ga nó là tạm mà cái băng ghế ở nhà ga cũng là tạm, lúc đó mình có nên vì tiếc cái ghế ngồi mà mình không thêm lên tàu không? nãy giờ, bây giờ có trường hợp này, quý vị biết có những cái parking nó kín mít không có chỗ đậu, xe chạy vòng vòng tới hồi tìm được cái chỗ nó sát bên cái công vô luân, có cha nào đậu ngay ở cửa, chả rút ra sướng, chun vô được, đến lúc đi ra, lui xe ra tiếc, có không ta? ở đây quý vị biết tìm một cái chỗ đậu mà ngon lành, mừng lắm, tới hồi lui ra tiếc, trời ơi nãy giờ biết bao nghiệu người ghen tỵ, hăm mộ mình bây giờ cái chỗ này nó ngon, dưới cái tàn cây mới ghé chứ, nắng chang chang, chỗ đậu rộng vậy đó, chỗ đậu rộng vậy đó, có bóng râm che nó mát mà lại sát cái cửa vô siêu thị luôn, vậy mà phải bỏ đi, phải bỏ đi.

Một trong những cái kinh nghiệm đi trợ niệm cho người cận tử, đi trợ niệm cho người cận tử Đức Phật dạy thế này, nói với người sắp đi, ba à, mẹ à, anh ơi, chị ơi, cái thân này nó cũ, nó dơ, nó đau, cũ kỹ, dơ bẩn, cái thân này nó cũ kỹ đau đớn có gì để tiếc.

Thứ hai, chuyện nhà, mình thỉnh linh mình chết, trái đất vẫn quay, không mợ thì chợ cũng đông, đừng nghĩ mình chết rồi thế giới sẽ đứng yên, đừng cho mình quan trọng, ba má đi rồi người ở lại sẽ giải quyết cái khoảng cũ. Thứ nhất là đừng tiếc thân này, thứ hai là chuyện còn lại thì người ở lại sẽ giải quyết.

Chuyện thứ ba, ba, má, anh, chi, nhớ có vô số cảnh giới để chúng ta đi về chứ không phải cứ ôm hoài cái cảnh giới này vì mình không biết còn những cảnh giới khác, cho nên mình tưởng cái này là số 1.

Rồi Đức Phật dạy thế này, hãy nói với người sắp ra đi những công đức mà mình đã làm trong đời thì mình bỏ thân này mình đi về cảnh giới khác giống như ta đổi chén đất đổi lấy chén bằng vàng vậy. Mà trong kinh nói Bồ Tát Chánh Đẳng Giác là cái người nuôi chí thành Phật lại có được 3 cái đặc điểm tâm lý:

1/ Có khả năng buông bỏ.

2/ Luôn hướng tới cái điều tốt nhất.

3/ Không có tự giam nhốt mình trong bất cứ cái lồng, chậu, chuồng cũi nào, hiểu không? phải có được 3 cái khả năng này mới thành Phật được.

Tôi nhắc lại một là luôn hướng tới cái tốt hơn, còn mình thì sao? Từ cái nhà cấp 4 mà lên cái vila cái đủ rồi, NO, đâu có được, phải cho con đi du học nước ngoài, rồi mình phải tính đến kế hoạch định cư nước ngoài. Còn nếu ở trong nước thì mình nên mua thêm đất, thêm vườn, thêm nhà chứ đâu có phải tự nhiên mình dồn hết mấy trăm tỷ vô cái nhà lấy gì ăn.

Bồ Tát thì không, Bồ Tát luôn hướng đến cái tốt hơn là sao? Khi nghèo Bồ Tát nghĩ rằng trong tình trạng tài chánh này mình không tự giúp mình, không giúp cho người thân, không giúp đỡ cho chúng sinh được mà phải ráng cho tình hình nó khá. Khi mà đã khá rồi thì Bồ Tát lại nghĩ chẳng lẽ nào toàn bộ cái ý nghĩa của đời sống nó chỉ dừng lại ở một cái núi tiền hay sao? Thế là Bồ Tát bỏ đi vào rừng tu thiền và đắc định.

Trong Kinh nói cái motyp này được Bồ Tát lặp đi lặp lại hàng tỷ lần, sanh ra đời Ngài cũng luôn nỗ lực để bằng chị bằng em, nhưng luôn luôn coi cái mình có là cái cần phải bỏ lại để mình đi về phía trước. Đó là cái thứ nhất.

Cái thứ hai là Bồ Tát luôn luôn có khả năng buông bỏ rất là tốt, khi mà mình muốn hướng tới cái tốt hơn thì mình phải có khả năng thứ hai là khả năng buông bỏ, khả năng buông.

Trong Kinh nói người trí là dám bỏ cái nhỏ, bỏ cái lợi nhỏ để lấy lợi lớn, dám bỏ lợi ích vật chất để giữ lấy lợi ích tinh thần. Dĩ nhiên bà con nhiều người ở đây không đồng ý cái đó, bà con thấy cái giá trị vật chất cao nhất nhưng mà tôi thì nghĩ khác, tùy người, tiền thì không ai chê nhưng mà nhớ cái này nếu tôi có hai người anh, hai người chị, một người thì rất là giàu tinh thần nhưng mà nghèo vật chất. Một người thì giàu vật chất nhưng mà nghèo tinh thần, thì tôi chọn cái người anh, người chị mà giàu tinh thần hơn, vì sao vậy? vì cái người mà giàu tinh thần họ có trí tuệ, họ có tu tập, khi mà họ giàu tinh thần, họ nghèo vật chất mình để giúp hơn phải không? mình quăng cho nó 5 tỷ là xong, mình về mình trùm mền mình ngủ. Còn cái đứa mà giàu vật chất nhưng nghèo tinh thần thì theo quý vị quăng mấy tỷ? nó giàu hơn mình mà, đưa tiền là lúc đó không xài, còn cái khoảng tinh thần mà nó nghèo thì mình làm sao? Đốt Kinh vò viên cho nó uống, chứ đâu có cách nào. Cho nên cái tinh thần..tùy quý vị thôi chứ tôi thấy, tôi không có xúi quý vị đi ăn mày để vừa ngồi thiền, đi ăn mày tôi không có xúi, nhưng tôi chỉ nhắc chừng có một lúc nào đó chúng ta phải bết điểm dừng, và muốn thành Bồ Tát thì phải nhớ cái đó, phải nhớ cái đó.

Một là luôn hướng đến cái tốt hơn, các vị từ này giờ có đủ tinh ý để nghe không? hướng đến cái tốt hơn, chứ không hướng đến cái tốt nhất, tại sao vậy? khi mình hướng đến cái tốt nhất là mình dễ tự huỷ hoại, tự gạt mình lắm, lỡ bữa nào mình thấy cái nào hay hay mình tưởng là cái tốt nhất, mình không có đi xa được. Nhưng mình hướng tới cái tốt hơn thì cả đời mình không có dừng đúng không? Cho nên đừng có nghe cái tốt nhất mà ham, tốt hơn nó hay hơn là cái tốt nhất, nó dễ bị gạt lắm.

Cho nên tu có có hai cái cứu cánh, nghe nó giống nhưng nó khác.

1 / Một là tu để không còn phàm, để không là phàm.

2/ Tu để trở thành Thánh.

Thì trong hai kiểu tu này, kiểu tu mà để không còn phàm nó an toàn hơn là vì sao? Vì mình cứ thấy cái mùi nào phàm phàm là mình biết, mình né nó, còn Thánh từ đó giờ mình có biết Thánh vuông tròn, dài, ngắn ra sao mình đâu có biết, cứ thấy lạ lạ là tưởng đặc rồi, trường hợp đó rất là mệt, thì ở đây cũng vậy.

Các vị còn nhớ cái Chánh giải thoát và Tà giải thoát không? Cái trong đời sống mà người ta sợ nhất là cái bị giam hãm, ngục tù, nghèo là một cái giam hãm, bệnh là một cái giam hãm, dốt là một cái giam hãm, xấu xí là một cái giam hãm. Vì vậy mỗi người đều thấy mình bị giam hãm trong một cái nào đó. Rồi tới trong đạo cũng vậy, thiếu trí là một cái giam hãm, thiếu niệm là một cái giam hãm, thiếu định là một cái giam hãm, cho nên cái cứu cánh cao nhất của Đạo Phật là gì? Là giải thoát, là giải thoát. Mà giải thoát nó có hai: đó là Chánh giải thoát và Tà giải thoát, tôi phải nhắc lại cho những người mới nghe bữa nay không dự bữa trước.

Cái Tà giải thoát là gì? Cũng giải thoát nhưng mà vẫn còn bị giam nhốt, cái Tà giải thoát. Nó gồm có hai trường hợp, ở đây có ai còn nhớ không?

- Một đôi phòng giam mà tường là ra tù rồi. Ở đây có ai bị cái đó không? thí dụ như mình thấy gia đình bề bộn, nhà ở phố mình thấy không có ngồi thiền được, thôi mình mua nhà trên Đà Lạt. Ai dè từ ngày mua nhà trên Đà Lạt nó dính mắc còn nhiều hơn nhà ở Sài gòn nữa, có không? nhưng lúc đó mình vẫn thấy bây giờ đời sống mình có vẻ mệnh mông thoải mái hơn, chứ thật ra mình chỉ đổi nhà giam thôi, mình ly dị người này, mình lấy người khác chỉ là đổi nhà giam thôi, xong chưa?

Mình không có nuôi thú cưng nữa, mình không có chơi cá kiểng nữa, mình đổi qua mình chơi lan, nhưng mà mình có bị dính mắc trong lan không? cho nên trường hợp thứ nhất là Tà giải thoát có nghĩa là chuyển đổi nhà giam mà tường ra tù.

- Thứ hai mạ vàng song sắt, mạ vàng song sắt và dây xích, mình nhìn cái song sắt mạ vàng và cái dây xích mạ vàng mình tưởng mình đã ra tù rồi, nhưng mà không, cái chân mình vẫn bị xiềng mà, và mình vẫn ở bên trong song sắt mà. Nhưng nhờ nó lấp lánh mình tưởng mình ra tù rồi, mình tưởng cuộc đời đã sang trang, thật ra nó y chang cũng như cũ, đó là tà giải thoát. Thì có rất nhiều người ở đây cũng mạ vàng cái dây xiềng xích dưới chân mình. Mạ vàng có nghĩa là mình chỉ đổi một cái tình huống, môi trường, hoàn cảnh khác đẹp hơn, nhưng mình vẫn bị xiềng. Đó gọi là Tà giải thoát. Một là đổi nhà giam tưởng là ra tù, hai là mạ vàng cái song sắt và dây xích.

Còn Chánh giải thoát là gì? Gồm có hai.

- Một là phá nát cái nhà tù, cầm cái lệnh tha đi nghênh ngang ngoài phố.

- Trường hợp thứ hai là vô hiệu hoá nhà tù. Có nghĩa là mình vẫn ở trong đó, nhưng mình làm quản giáo, tay cầm một chùm chìa khóa, muốn đi đâu thì đi. Thì cái Chánh giải thoát nó gồm có hai. Một là phá nát nhà tù và cầm cái lệnh tha là sao? Đó là những người xuất gia tu hành ngon lành và chứng Thánh. Hoặc ít nhất không có chứng Thánh thì cũng có khả năng buông bỏ triệt để, thì cái người này được gọi là phá nát nhà tù.

Còn trường hợp thứ hai là gì? Là Vô hiệu hóa phòng giam là sao? Đó chính là những người cư sĩ, tu hành ngon lành, họ vẫn có chồng, có vợ, có con cái, có nhà cửa, họ vẫn có công ty, hãng xưởng, họ vẫn đi làm ăn lương như mọi người, nhưng mà họ vô hiệu hoá có nghĩa là, nếu có chuyện tang xảy ra họ không có khóc, bản thân bị trọng bệnh họ không có sợ và nếu cái chết có xảy đến thì họ vẫn thanh thản ra đi thì cái người này được gọi là vô hiệu hoá nhà giam. Tùy mình thôi, tùy mình chọn cái lối sống nào.

Tôi nhắc lại một lần nữa, có rất nhiều bà con đi nghe đạo cứ tưởng là đi nghe pháp là cho có phước, nghe pháp để có trí huệ. Tôi biết nhiều người hiểu lầm như vậy. Có đúng vậy không? nghe Pháp là để có phước đúng không? nghe pháp là để hỗ trợ trí tuệ đúng không? nhưng mà thật ra nghe Pháp để nâng cấp bản thân mình sống tốt hơn, có cái tầm nhìn hay hơn, chứ nếu nghe Pháp chỉ để có phước thì chết rồi, các vị ăn rau không phải để cho người ta chụp hình nó đẹp hơn mà ăn rau để cho cái thân này nó khỏe hơn.

Phật pháp học đúng nó có 3, nhớ 3 cái đó không?

- Học đúng Phật Pháp chuyện đầu tiên là mình sẽ an lạc hơn, học đúng Phật Pháp.

- Thứ hai, học đúng Phật Pháp mình sẽ có một cái nhìn thông thoáng hơn, không bị ràng buộc bằng những định kiến, thành kiến như trước đây nữa. Như trước đây khi mình không biết đạo, thì mình theo một cái học thuyết chính trị, văn hóa, tôn giáo nào đó, mình thấy người ta sai bét, tới lúc biết Phật Pháp rồi thì mình thấy ai không biết Phật Pháp người đó là xài không được, nhưng mà có nên như vậy không? không. Học đúng Phật Pháp không có coi thường ai hết, mà phải có cái khả năng mở rộng lòng ra vì sao vậy? vì là ngày nào mình còn là phàm thì tất cả thiện ác của mình nó đều ở cái mức tương đối, các vị có biết không?

Thí dụ như cái cô áo tím này cô đang ngồi nghe pháp, từ lúc tôi về cô luôn luôn có mặt, không hề có một bằng chứng nào cho biết rằng là cô luôn luôn là học trò của tôi trong dòng luân hồi, hiểu không ta? Cách đây 2 kiếp cô là thầy dạy đạo cho tôi, hiểu không? nhưng do cái dòng luân hồi có cứ sàng lọc sao mà cuối cùng bây giờ cô ngồi đó.

Cho nên chuyện đầu tiên là học Phật pháp để mà được an lạc hơn. Thứ hai học Phật Pháp để có một cái nhìn thông thoáng hơn.

- Cái thứ ba học Phật Pháp để mình biết nghi ngờ cái con đường dưới chân của mình, có hiểu cái câu này không? biết nghi ngờ cái con đường dưới chân là sao? Mình có tu đúng chưa? Hiểu đúng chưa? Mà nếu đúng thì đủ chưa? Đúng với đủ khác hay giống? và biết nghi ngờ cái con đường dưới chân.

Cho nên học Phật Pháp đúng một là được an lạc hơn. Thứ hai là cái khả năng ôm lấy muôn loài bao dung, chia sẻ, cảm thông tốt hơn. Và cái thứ ba học Phật Pháp đúng là luôn biết nghi ngờ cái con đường dưới chân của mình.

Mà người không có học đạo đúng cứ tưởng là mình đang đi đúng đường, mà khi mà mình cứ tưởng là mình đang đi đúng đường lúc bấy giờ nó là tà đạo, có đúng không? mà tà đạo nó sẽ dẫn mình đi về cái chỗ khổ, nhớ cái đó, rất quan trọng, cái con đường...cho nên Lão Tử có nói một câu thế này: một xuất phát, cái bước mà chân đầu tiên, một cái xuất phát mà đúng đắn là mình đã đi được mấy chục phần trăm cái con đường, cái đó đúng hay sai? ở đây ai có học hình học thì biết, cái tọa độ mình nhắm đến cái chỗ mà mình sẽ tới là mình đã đi được mấy chục phần trăm rồi. Còn cái tên mà nó không có xác định được cái tọa độ, cái nơi chốn, cái kinh tuyến, vĩ tuyến cái chỗ mà nó sẽ tới thì cái chuyện đầu tiên là ta đã đi sai rồi, mà đã đi sai thì đi suốt kiếp chỉ là mất thời gian thôi, cho nên người ta nói cái điểm bắt đầu rất là quan trọng, nó sai là nó sai...các vị biết phi công trên bầu trời mệnh mông họ lái bằng kiến thức hình học phải không? nó lệch một chút, một độ, 2 độ là chỉ có chết thôi.

Cho nên là một người mà học Phật Pháp phải nhớ rằng học pháp đúng thì nó sẽ có 3 cái thành tựu.

- Một là an lạc hơn.

- Hai là có khả năng bao dung, chia sẻ, thông thoáng hơn. Mình có thể mình ngồi lại lắng nghe bất cứ mọi cái dị biệt, một cái bất đồng, một cái mâu thuẫn nào mình gặp rất là thoải mái, rất là thoải mái. Và có cái chuyện này rất là quan trọng, không có gì bậy cho bằng, mình học Phật Pháp rồi mình khó chịu nghe người ta nói không đúng Phật Pháp, có hiểu cái đó không? mình học A Tỳ Đàm rồi mình nổi điên lên khi nghe người ta nói không giống A Tỳ Đàm. Vậy mình học A Tỳ Đàm để chi? để chuẩn bị thành thẳng điên phải không ta? Mình học để mình gỡ, đằng này mình học để mình buộc.

Trong khi đó ngày xưa mình không biết A Tỳ Đàm, thì mình không biết Phật Pháp ai nói gì mình cũng cười cười, bây giờ mình nghe người ta nói sai mình cũng nổi điên nhưng thật ra thì tôi hỏi cái này chắc các vị tin, các vị A La Hán có nổi giận khi nghe người ta nói sai không? bởi vì Ngài biết rằng nó là trái khổ qua thì nó phải đắng, nó là trái me thì nó phải chua, mà nó là trái ớt thì nó phải cay.

Còn phàm phu mình thì khác, tại sao mà mày đắng như vậy? mặc dù tao biết mày là trái khổ qua, phải không? nó sai, nó sai từ cái chỗ đó. Tại sao mà mày chua như vậy? mặc dù tao biết mày là trái me. Trong A Tỳ Đàm nói rất rõ mày là trái me. Nhưng A La Hán thì không, vì A La Hán hiểu rất rõ cái điều mình tin cho nên tin chết bỏ cái điều mình hiểu. Còn mình không hiểu lắm cái điều mình tin cho nên mình không tin lắm cái điều mình hiểu.

Cho nên A La Hán rất là thênh thang, bữa hôm tôi có dùng ví dụ 3 chiếc lá, nguyên cái hội trường không ai hiểu. Vị A La Hán vẫn biết đây là nam, đây là nữ, biết đây là người có tâm lành, đây là tâm xấu, vị A La Hán biết. Nhưng mà Ngài biết bằng một tâm thái rất là nhẹ nhàng. Biết cái là này lá xanh nè, lá vàng, lá khô, hiểu không? còn mình, đây là con tôi, con của bạn tôi, con của kẻ thù. Cũng là phân biệt nhưng mà nó rất là nặng. Còn A La Hán cái nào cũng là chiếc lá thôi, và Ngài nhìn chúng sanh Ngài biết đây là cái khu vườn rau, trong đó có ớt, có cà, có chanh, có khổ qua, có bầu, bí mướp, Ngài không hề thắc mắc. Ngài không hề thắc mắc tại sao cái này nó đắng, cái kia nó ngọt bởi vì đó là chuyện rất là tự nhiên, mà phải tu tập đến cái mức như vậy đó. Và dĩ nhiên có nhiều người ở đây lén lén nghĩ nói vậy chứ Thánh mới làm được, hiểu vậy là chết rồi. Bởi vì nếu mà hiểu như vậy thì Thánh mới làm được, có nghĩa phàm không làm được, mà phàm không làm được thì còn khuya phàm mới thành Thánh, có hiểu cái đó không? mình cứ nói Thánh mới làm được, cái câu này nghe đúng nè, nhưng tới câu thứ hai nghĩa là Thánh mới làm được, còn phàm không có làm được, mà phàm không làm được thì còn khuya mới thành Thánh, hình như nó hơi sai sai, nó sai là bởi vì nói theo lời của Bác, tuổi nhỏ làm việc nhỏ, tùy theo sức của mình, kế hoạch nhỏ. Tuổi nhỏ làm việc nhỏ, tùy theo sức của mình là sao? Sức phàm nhân tới đâu làm tới đó, chứ còn nếu nói Thánh mới làm được thì chết rồi, phàm phải làm, người ta là tu tập, mình là tập tu. Người ta là tu học, mình là học tu. Đó là do mình nghĩ thôi.

Chúng ta tuyệt đối phải có niềm tin rằng là do cái dòng đời và nghiệp lực xô đẩy hôm nay chúng ta mang thân nữ, bệnh hoạn, ở một đất nước....giàu có sung túc hay là trong một xã hội đói kém tất cả chỉ là những cái trạm dừng rất là tạm thời, đêm nay tắt thở một phút là mọi thứ thay đổi, có tin chuyện đó không? Sáng nay mình đi ăn phở, và tháng sau mình lên tô phở mình nằm cho thẳng khác nó đốp.\, có không? có, phải tin như vậy. Và hôm nay chúng ta có là tiến sĩ, là giáo sư, là Linh Mục, là Hòa thượng, là Thiền sư gì đi nữa, thì nếu chưa chứng Thánh, nếu chưa chứng Thánh thì cái khả năng mà mình ăn phân động vật, ăn xác động vật, uống máu tươi, ăn thịt sống rất lớn, có tin chuyện đó không? bởi vì Bồ Tát có nhiều kiếp làm cạp, làm sư tử có không? có nghĩa là mình đừng có thấy Ngài làm Bồ Tát mình nhào tới cười cười là ông hốt xác vì kiếp này tôi đã là sư tử.

Chỉ trừ trong trường hợp đặc biệt, cái thằng bé nó hỏi bố nó, bố, bố thương mẹ không? thương, hai cha con đi sở thú, bố thương mẹ, bây giờ mẹ lọt vô trong chuồng cạp thì bố sẽ làm sao? bố nói chỉ tội nghiệp con cạp thôi, bả ở nhà bả dữ lắm, chỉ trường hợp đặc biệt đó, chứ còn tất cả cái chuyện gì trước mặt mình cũng là tạm, đó là sự thật.

Cho nên cái thứ nhất, hồi này tôi nói hai chuyện mà mới nói có một.

Một là cái chuyện đầu tiên các vị nghĩ có Thánh mới làm được, còn chuyện thứ hai ông giảng vậy ông có làm được không ta? Tôi trả lời một cách hiên ngang thế này, tôi chưa hề đại đột đến mức mà tôi nói tôi tu hành ngon lành, nhưng có cái này các vị tin nè, tôi rất là chết nhất quý vị biết không? tôi sợ chết mà tôi rất là ngại thị phi, tôi rất là nhạy cảm với tiếng đời lắm, cho nên tôi phải tự cứu

tôi, chứ không tôi nhảy lầu sao? Có hiểu không? cho nên tôi không nói là tôi tu hành ngon lành, nhưng cái này tôi dám nói, tôi phải tìm hiểu Phật Pháp, tôi phải trăn trở, thao thức sao đó để một lát nữa mà bà con về hết mà tôi lên lầu mà tôi nghe nó ngộ ngộ trong người, mà vài phút sau mà nghe ồ ồ, ồ ồ, lúc đó không còn ai bên cạnh, nó đẩy đi vô trong một cái bệnh viện bốn bề trắng toát mà nghe bác sĩ xì xào gì đó, rồi lắc đầu, hiểu không? họ không có nói gì hết, cứ xì xào, lắc đầu rồi còn hỏi nhỏ, người nhà thầy muốn liên lạc là ai? hồi này giờ ông đâu có nói câu gì phải không? Sông hương có nói gì đâu mà sông hương vẫn chảy, thì lúc đó mới thấy Chúa ơi, Phật ơi, giá mà ngày xưa trong cái đêm chia tay cuối cùng đó nghe lời ông nói thì hôm nay thằng Tèo nó đâu có teo cỡ này.

Một buổi sáng trong bệnh viện có ông Linh mục ông vô gặp ma soeur, ông thấy ma soeur cầm hồ sơ vuốt vuốt, ông nói sơ đừng làm cho Cha sợ, thì cái phòng kế bên thì ông bỏ dưới miềm Tây ông lên đang nuôi con, tèo Tèo đừng làm cho ba teo.

Phải nói là chúng ta không có nên tự hào, tự đắc là mình tu ngon. Nhưng mà tôi khẳng định ở đây ai cũng chết nhát hết, bà con biết cái cảnh đó dễ sợ lắm, có cái này mới đuối nè, là lúc mà cần vô máu mà nghe bệnh viện xì xào là bệnh viện thiếu máu, bởi máu mình máu hiếm, máu tôi máu O, tôi cho cả vũ trụ nhưng mà, hiếm cái thằng cho tôi hơi bị hiếm, bởi máu Bồ Tát mà, tức là cho rất nhiều mà chẳng nhận bao nhiêu. Người ta phụ hoặc thờ ơ chẳng biết, chớ nó không có trùng. Có lúc có trường hợp rất là lạ nữa, đưa thuốc vô nó bị sốc các vị biết không? nó không có nhận các vị biết cái đó không? cái bệnh đó, uống thuốc đó, ngay cái lúc đó đưa vô nó không có nhận, nó tạo ra những biến chứng khác. Từ này giờ tôi đang nói lạc đề cho bà con teo đó.

Có nghĩa là vui gì thì vui nhưng phải nhớ tất cả những nỗi khổ niềm đau của những hạnh phúc, những nụ cười, những đóa hoa trong đời này nó đều là tạm, hoa không héo chỉ là hoa nhựa. Hoa là phải héo. Nụ cười nào rồi cũng phải tắt, bởi vì nếu nó không tắt thì đó là nụ cười của tượng, mà chúng ta không muốn làm tượng đúng không? chỉ có nụ cười của tượng là không héo thôi, bởi vì không muốn làm tượng thì phải làm người, mà đã làm người thì nụ cười phải tắt trên môi và hãy chuẩn bị nhớ thế này chúng ta không thể nào mà muốn sống ở đời này mà không có vô thường là sai. Là vì mọi thứ nó xuất hiện, tồn tại, diễn biến và kết thúc trên một dòng chảy, có đúng không? cho nên mình muốn cưỡng cái dòng chảy đó là sai. Cho nên hồi này tôi nói chưa có hết, Tam Tướng còn có định nghĩa là gì?

- Một là mọi thứ nó luôn luôn vận hành trong sự thay đổi. Cái đó là vô thường.

- Thứ hai là Khổ, khổ ở đây không phải là sự đau đớn của thân và tâm mà nó là cái sức đẩy không cưỡng được, nó là cái sức đẩy về phía trước, mình không muốn già nó vẫn già, mình không muốn bệnh nó vẫn bệnh, mình không muốn buồn nó vẫn buồn, mình không muốn nổi giận nó cứ nổi giận. Nghe cái này quan trọng nè, thế nào trong đây cũng có người thắc mắc nếu thân tâm này là vô ngã, ngay cả phiền não này cũng vô ngã như vậy mình không cưỡng lại được nó, như vậy thì mình làm sao mình dẹp được phiền não?

Xin thưa nghe kỹ cái này: chúng ta không thể thay đổi được bản chất của nước, đúng hay sai?

Nhưng chúng ta có thể thay đổi dòng chảy của nước, được không? thân tâm luôn luôn vô thường sanh diệt, sự vô thường sanh diệt đó ta không cưỡng lại được nhưng ta có thể tranh thủ, vận dụng, tận dụng và lợi dụng cái dòng chảy đó để mình hôm nay tốt hơn hôm qua, được không? biến tất cả những nỗi khổ, niềm đau thành ra cái đối tượng quan sát, đường ra rừng cũng chính là đường vào rừng, và đường vào rừng cũng chính là đường ra rừng. Bao nhiêu cái máu lệ nhân gian cũng đều cái cục thịt mấy chục ký này nó ra, bây giờ mình tu tập là mình nhìn nó, để mà mình chán nó, mình buông nó, để mai một không còn có nó nữa, có hiểu không? nước ngọt rất cần thiết cho người đi biển, nhưng tùy cái cách chở nước mà chúng ta chở cái sống hay chở cái chết, hiểu không? nước ngọt cần thiết cho người đi biển nhưng tùy cái lượng nước mà mình chở theo thì lúc bấy giờ nước thành ra là nguồn sống hay là nguồn chết? chở nhiều quá thì chìm, ít quá thì không đủ uống.

Tôi nhớ hoài cái câu chuyện, cái anh đó ảnh học được ở thằng Tây cái kinh nghiệm, lá phổi của chúng ta nó chứa hơn 2 lít không khí, cho nên chỉ cần 2 chai nước suối mà có dung lượng 2 lít là mình không bị chết đuối, hiểu không? ảnh học cái đó ảnh thích lắm. Sau cái ngày cưới có cái tuần trăng mật, ảnh với cô vợ trẻ đi chơi ngoài đảo, lo ngó trời ngó đất sao đó mà canô nó tông vô đá ngầm bể, hai người lọt xuống nước, bốn bề là mênh mông, thì ảnh mới hét cô vợ đỡ nước ra, đỡ

nước chai nước suối ra lợi, cô vợ không có đồ, vừa lợi vừa suy nghĩ, ảnh hỏi sao em không đồ, em không đồ mà em đang suy nghĩ mình nên chết đuối hay chết khát? Tội mình còn đúng có mấy chai thôi mà anh kêu em đồ để lợi thì em đang suy nghĩ mình nên chết đuối hay chết khát? Bởi vì đồ nước thì dứt khoát không chết đuối rồi đó, nhưng nó dễ chết khác. Còn bây giờ nếu mà mình không đồ chết khát thì không bị nhưng sẽ chết đuối.

Câu chuyện đó có thể là câu chuyện cười nhưng có điều quan trọng nhất trong đời sống này là gì? Là hãy nhớ trong mỗi giây phút cái chuyện gì là quan trọng nhất, trong mỗi thời điểm, chuyện gì là quan trọng nhất. Tùy thuộc vào mỗi người, mỗi căn cơ, mỗi hoàn cảnh, mỗi thời điểm mà cái gì phải được nâng lên thành ưu tiên hàng đầu, cái đó rất là quan trọng.

Tôi quay lại, cuộc đời mình là một cuộc đi, bắt buộc tất cả những gì tôi nói từ đầu bài giảng tới giờ, nó những cái lời đóng góp, lời góp ý cho những người đang có mặt trên con đường đó, và xác định được cái gì là quan trọng, mà có điều này giờ tôi nói lan man bà con có hiểu không? vấn đề là không nhớ thôi đúng không? cái điều quan trọng nhất là có một lần từng nghe qua, tự nhiên đựng chuyện nó bèn lòi ra. Bởi vì kiến thức là gì? Kiến thức là cái mà ta đưa vào đầu rồi quên mất, nhưng khi hữu sự nó bèn bật ngược ra, đó là kiến thức. Còn mà nhớ như vẹt, như kết nhiều khi đựng chuyện nó không có trôi ra thì cái đó là chúng ta mới photocopy thôi, mới ghi âm thôi, nhưng kiến thức thật sự là cái mà mình nạp vào đầu rồi quên nó đi.

Và sẵn đây tôi nói luôn tất cả kiến thức Phật Pháp, tất cả kiến thức Phật Pháp mà quý vị học tôi xin khẳng định những cái gì mình học về Phật Pháp nó không có giống với cái mình thấy lúc mình đắc đạo, có hiểu cái đó không? Có tin chuyện đó không? thí dụ bây giờ có cái cuốn sách nó tả cái cà phê Trung Nguyên nếu mình uống không có đường nó sẽ đắng như thế nào? Uống có sữa nó sẽ thơm sao? Có thêm tí bơ nó sẽ ra làm sao? Có người đậm thêm tí muối sẽ thơm sao? Chỉ toàn là coi không nhưng mà chưa có uống lần nào hết thì cái kiến thức này nó có giống với cái lúc mình uống không? hiểu không? rồi cái con đường mà ở trong cái bản đồ nó có giống với con đường ở ngoài không? Con đường trên bản đồ nó là những cái vệt mực ngoằn ngoèo, ngoằn ngoèo. Con đường ở ngoài thì sao? Nó có cây cỏ, đất đá tùm lum. Như vậy con đường trong bản đồ nó không giống con đường ở ngoài, vậy ta xé bản đồ giựt? bây giờ hiểu chưa? Kiến thức giáo lý nó là cái bản đồ.

Tôi nhớ hoài có một người đệ tử, một vị tăng trẻ đệ tử của một vị thiền sư, một ngày đó vị đệ tử vào tìm thầy. Sư phụ, con nghe lạ lắm, mình tu, mục đích mình là đắc đạo, giải thoát mà đắc đạo giải thoát là mình phải chứng đắc, mà mình chứng đắc là bằng cái đầu của mình, con biết cái biết lúc mình đắc không có giống cái biết lúc mình học, vậy tại sao mình phải học? phải không? Sư phụ nói bữa nay nhà chùa hết củi, mình đi lấy củi, còn câu hỏi đó bữa nào rảnh thầy nói cho nghe. Bữa nay chùa hết củi, bây giờ đi kiếm củi, chứ ngồi nói chuyện trưa nay không có củi nấu cơm, thì hai thầy trò mới lên núi. Thì trước mặt hai thầy trò là con đường rất là rậm, rậm rịt, dây leo, cỏ gai chằng chịt, thì ông thầy đi đằng trước ông mới đưa cái tay ra đằng sau, biểu đưa thầy con dao, cái rựa, thì học trò đưa thầy cái rựa.

Ông thầy hỏi học trò mình mở đường, mình đốn cây bằng lưỡi hay bằng cán, học trò nói bằng lưỡi. Ông hỏi như vậy mà tại sao mà cần tới cái cán làm cái gì? Bây giờ đốn cây hay cắt cỏ gai mình cắt bằng lưỡi chứ mình đâu có xài cái cán, tại sao cái rựa có cán.

Học trò nói dạ không có cán đâu có xài lưỡi được, thì ông thầy nói không học sao có trí huệ được, bây giờ hiểu chưa? Ông phải nói cái đó nó mới hiểu, ông nói kinh điển mình học là cái cán rựa thôi, nhưng mà con ham cái lưỡi quá thì cái lưỡi gấn vô đâu, phải có cái cán chứ.

Nhưng có rất nhiều người vì mê cái cán quá nên quên mài lưỡi, cầm đầu cầm cổ mà lo học như học vẹt, học kết mà quên học cái đó.

Tôi nhớ có chuyện rất là bậy, ông đó dặn con gái ông, con trai nó ghê lắm, nó hôn con thì nói đừng, nó ôm con thì nói buông ra. Bữa đó nó về nó nói trời ơi có thằng đó nó vừa ôm, vừa hôn, con nói đừng buông ra. Nó hiểu sai. Nó hôn thì nói đừng, nó ôm thì nói buông ra. Nó làm hai cái thì ghép vô đừng buông ra. Thế là ông cha có cháu bồng.

Trong khi nhiều người học kinh là học theo kiểu đó. Tôi biết chuyện này thế nào cũng bị ném đá, ông dạy đạo mà ông nói thấy ghê. Nhiều người học đạo học theo cái kiểu đó. Tôi nói các vị nghe chuyện này có thiệt là ở trong tiếng Việt mình động từ không có chia, phải không? thí dụ như là hôm qua tôi ăn cơm. Thì cái "ăn" đó tôi ăn hôm qua, thì cái "ăn" đó thì cũng viết giống như ngày

mai tôi ăn cơm vậy đó, nó giống nhau. Nhưng hôm qua, tôi ăn, hôm qua tui tôi ăn, thì tui tôi hay tôi gì thì chữ “ăn” viết giống nhau, hay có thêm chữ “s” nữa không? Rồi chuyện hôm qua hay ngày mai chữ “ăn” viết giống nhau, chứ không có thêm bớt gì phải không?

Nhưng tiếng Pali thì khác, tiếng Pali phải chia, đã ăn thì chia thì quá khứ, mà tôi ăn thì phải chia theo cái gọi là nhân xưng đại từ ngôi thứ nhất. Mà tôi ăn là số ít, mà chúng tôi ăn, tui tôi ăn, tui này ăn là số nhiều. Như vậy ở đây vừa là số, vừa ngôi, vừa thì, đúng không? chứ nó không thể nào tồn tại như tiếng Việt Nam mình hết.

Thế là một buổi chiều, Đức Phật Ngài dạy rằng này các khi Tỳ Kheo thở ra dài biết rõ rằng tôi đang thở ra dài. Khi đang thở ra ngắn tôi biết rõ tôi đang thở ra ngắn. Tại sao có chữ tôi ở đây? Tại vì cái động từ nó chia đúng cái ngôi của vị đó, hiểu không? thế là có một số vị không ít hiểu lầm là khi niệm hơi thở là tôi đang thở ra, bây giờ thấy sai chưa? Số người hiểu hơi bị ít.

Có nghĩa là ở trong tiếng Pali ngay cái chữ thở đã chia cái tôi này rồi, và các dịch giả họ dịch nguyên cái tôi này trong đó, chữ dịch thiếu chữ là dịch sai. Chứ cái đó nếu dịch qua tiếng Việt thì mình không cần dịch tôi mà mình dịch là vị Tỳ Kheo khi thở ra dài biết rõ rằng đang thở ra dài, chứ không cần dịch chữ tôi trong đó. Nhưng mà nhiều cha sợ, sợ thiếu chữ tôi là bị trách.

Hoặc có một vị, có một số hiểu lầm lúc Bồ Tát Ngài đản sinh, ngài đi 7 bước, Ngài chỉ trời chỉ đất ngài có nói câu thế này: Thiên thượng thiên hạ, duy ngã độc tôn, tử sinh cùng kiếp, vô hữu hộ thân.

aggohamasmi lokassa: Ta là sắp sống trong cái vũ trụ này

jetthohamasmi lokassa: Ta là cái thế,

setthohamasmi lokassa: Là bậc quán thế không ai bằng ta

ayamantimā jāti: Đây là kiếp cuối cùng

natthidāni punabbhavo’ti: Không còn kiếp tái sinh khác

aggohamasmi lokassa jetthohamasmi lokassa: Trên trời dưới đất ta là số một, là anh cả, là xếp sòng không ai bằng ta hết.

ayamantimā jāti natthidāni punabbhavo’ti: đây là kiếp cuối cùng, ta không còn tái sinh nữa.

Thì tàu mới dịch là

Thiên thượng thiên hạ

Duy ngã độc tôn,

Thử sinh cùng kiếp,

Vô hữu hộ thân.

Có người họ hiểu thế này, Đức Phật Ngài nói: trên trời dưới đất, chỉ có cái ngã là số một, duy ngã độc tôn, quý vị nghe định nghĩa như vậy, hiểu như vậy, về ngôn ngữ không chịu học tiếng phạn, về mặt ý nghĩa không chịu học giáo lý.

Cho nên dễ bị dính trường hợp học giáo lý mà bị kẹt giữa hai hàng chữ và nên nhớ thế này, tất cả giáo lý và từ ngữ chữ nghĩa mình dùng, chỉ đơn giản là cái cán dao, để ghim cái trí tuệ trong đó.

Chưa hết trong A Tỳ Đàm quyền thứ 5, có ghi cái câu này rất quan trọng: ngôn ngữ chỉ là cái nhánh đu đủ, ngôn từ, kinh sách chỉ là cái nhánh đu đủ, còn cái nghĩa lý là cái đồng vàng, tại sao là nhánh đu đủ mà không xài nhánh khác, mà là nhánh đu đủ, nó rỗng, nó không có giá trị gì hết, ngôn từ bản thân nó không có giá trị gì hết chỉ trừ khi nó được vận dụng để chuyển tải một nội dung, một thông điệp, một ý nghĩa, một tinh thần, một lý tưởng, một định hướng nào đó, có hiểu không? thì lúc đó nó mới có giá trị. Chứ còn khi mà nó chưa được vận dụng đúng mức thì nó chỉ là cái cọng đu đủ thôi.

Cho nên từ đó mới dẫn đến cái câu của Bắc truyền là 45 năm ta không hề nói một lời, đó là không muốn cho đệ tử về sau nó vướng kẹt trong từng cái ngôn ngữ Kinh Phật nói như vậy.

Hoặc Pali có câu: [Pali] ngôn ngữ từ vựng thế gian tức Như Lai sử dụng nhưng không bị vướng kẹt ở trong đó, dùng như là phương tiện thôi. Mình học Phật mình cứ ôm từng chữ:

“Y Kinh giải nghĩa thì tam thế Phật oan”: cứ giảng Kinh one bay one từng chữ từng chữ là nói oan Chư Phật.

“Ly kinh nhất tự tức đồng ma thuyết”: khi giảng ôm từng chữ mà giải nghĩa là nói oan Chư Phật, Chư Phật không có cạm như mình đâu? Nhưng mà giảng Kinh mà rời Kinh một chữ thì tức đồng ma thuyết, là nói lời ma không, không phải lời Phật nữa.

Còn nữa, Kinh nói cái này, người học Phật, học Kinh Phật nhớ lời Phật phải học bằng cái Tâm thái của con cọp mẹ mà nó tha cọp con, cắn mạnh thì con đau, mà cắn lơi, cắn lỏng thì con rớt. Học Phật, học sơ sơ thì nó quên, mà chấp chặt quá thì tà kiến. Đêm nay mà tôi gọi đến quý vị rất là nhiều mà không chịu học, bây giờ bắt đầu có dấu hiệu ngáp.

Cho nên tôi nhắc lại, mấy cái đó rất là quan trọng, hoặc là bên Thiền Tông có một ví dụ rất là hay đó là:

Một người bị cụt tay, cụt chân mà bị té núi, lúc đó chỉ còn có cái miệng để ngậm lấy nhánh cây để mà mình không rơi xuống vực. Nếu lúc đó có người hỏi một câu thì người đó phải trả lời ra sao? Hiểu không?

Có những trường hợp mà Phật pháp nó giống như vậy, học để biết nhưng đừng có cố gắng giải thích những cái điều mà từ ngữ không có làm nổi, càng nói càng sai, nó ghê gớm như là người đang ngậm cái nhánh cây vậy đó. Thí dụ như các vị hỏi Niết bàn là cái gì? Thì trong kinh ghi rất rõ:

1/ Là phải học giáo lý nên thì tự động sẽ hiểu Niết bàn là gì ở cái mức độ tương đối. Còn muốn hiểu rõ ráo thì làm ơn chứng Thánh dùm. Chứ còn cố gắng giải thích Niết Bàn thành ra cái nắp bàn, hiểu không? mà đừng nói Niết Bàn ghê lắm, nội mà bây giờ cái trái ổi nè mà mình chưa có ăn lần nào, mà kêu giải thích thì giải thích cái gì? Giải thích sao? Nó giống gì? giống trái mận hay Trái táo, nó sai bét, nghe kịp không?

Tôi nhớ có anh chàng đó ảnh ở nước ngoài về, mà ảnh thích đi chợ, cái gì cũng hỏi hết thì cái bà bán bực lắm, ảnh hỏi từ đầu chợ đến cuối chợ, cuối cùng ảnh đi ngang chỗ bà bán trái cây, ảnh thấy trái thanh long lạ quá, trái này là trái gì? Thì bà nói trái thanh long, hỏi ăn sao? Thì bà nói ăn nhả hột. Có hiểu chưa? Có nghĩa là có những trái mà mình ăn nhả hột được, có những trái mà không nhả hột được, mà để biết được điều đó thì đưa cho nó nửa trái, nó nhả từ sáng tới chiều để nó hiểu thế nào là nhả hột hiểu chưa? Dĩ nhiên chuyện đó rất là đơn giản.

Cho nên tôi rất là thích cái câu đó, toàn bộ ngôn từ Kinh điển chỉ là cán búa, rồi cái gì nữa? tất cả chỉ là phương tiện sử dụng như là cái nhánh cây đu đủ thôi, và sau cùng người học đạo cầu giải thoát kẹt lăm mới mở miệng. Còn không cứ nhớ rằng cái miệng mình đang ngậm cái nhánh cây? Mà chiều nay tôi nhả nhánh cây, lát nữa tôi chết.

Bởi vì càng nói cho cái người vô duyên chỉ càng làm cho họ hiểu lầm, đúng không? giáo dục Tây phương nó hay lắm. Tây Phương giáo dục của họ là không nhồi sọ mà gợi ý, hiểu không? ngay cái lúc còn bé trong cái trò chơi tuổi ấu, tuổi mầm, tuổi mạch nha nó lấy mấy cái trò chơi nhỏ xíu như xếp hình Lego chẳng hạn là cho nó cái này (cái đầu) làm việc.

Và có một chuyện rất là thú vị các vị có biết không? cái bằng tú tài, bằng cấp ba dở nhất thế giới là của Mỹ, dở ẹt, toán lý hóa không ra gì hết. Nhưng đừng như vậy mà coi thường nó, khi mà mình lấy xong cái high school mà lên college nó mở ra cho mình một phương trời vời vợi và lồng lộng. Sinh viên từ college trở đi là họ tạo điều kiện để mà làm việc hết công suất cái này (cái đầu). Cho nên phải nói cái tú tài của Mỹ theo tôi biết là nó dở nhất thế giới. Nhưng khi anh lên đại học...mà tại sao họ cố ý làm cho nó dở là để cho cái đầu của học trò nó tung tăng thời gian nó trống, khi mà nó trống rồi lên trên nó mới chua. Cho nên mình thấy cái trung học high school rất là thường, những đại học lớn như là Yale, Sanford hoặc là Europe, hoặc là Rice hoặc là Duke, Johns Hopkins, đại học lớn, hàng đầu của hành tinh, ở trung học không ra gì hết, bởi vì người ta không có chủ trương là học tử biết không? học tử, học gạo là không có cho, người ta để cho cái đầu nó rỗng và ông thầy chỉ gợi ý thôi. Còn cái thứ mà nó nhét, toàn là cơm nguội không, thay vì học ăn cơm nóng, học kiểu mà Tây là ăn cơm nóng, còn kiểu mình là ăn cơm mẻ, ai biết cơm mẻ không? cơm mẻ là cơm nguội nó vắt ra, lấy cái cơm cái nó nhét vô, nó đã cũ rồi mà nó còn chua, còn nát nữa.

Dĩ nhiên không phải tôi bài xích nhưng kiểu Châu Á. Thôi mình đừng nói quê hương dầu yêu của mình, mình nói Châu Á đi. Cho nên cái kiểu học của mình là cái kiểu học mà sai tử rồi là rớt, phải đúng tử mới được. Trong khi đó người ta học cái kiểu năng động sáng tạo, cỡ nào nó cũng xoay sở được là vì sao? Bởi vì cuộc đời là trăm ngàn hướng. Học võ bữa đầu là bài quyền, nhưng trong kinh nghiệm thực chiến mình không có kêu cái thằng kia nó đánh mình giống như ông thầy đã từng đánh mình, mày đánh sao cho giống sư huynh của tao trên võ đường thì tao mới đỡ được, mà trong khi nó có đánh mình bằng dao phay, nó đánh bằng búa, bằng kềm, bằng mỏ lết, nó đánh bằng những cái mà trong võ đường chưa hề cung cấp. Cái đó là kinh nghiệm thực chiến.

Và trong Kinh điển cũng vậy, tu tập Tứ Niệm Xứ cũng phải là kinh nghiệm thực chiến. Ôm khư khư Kinh điển thì chỉ có từ chết tới bị thương, chưa kể mất tích, bởi vì sao? Bởi vì Đức Phật ngài giảng cái đó cho cái ông áo đen này nghe, ông bèn đắc, nhưng mà Ngài nhìn cái căn cơ của ông Ngài giảng. Bây giờ mình lấy cái bài dành cho ông, cái áo may cho ông mặc qua mình, bèn không vừa, nghe kịp không? bắt buộc mình phải đo lại, phải đo ni làm giày lại. Cái tinh thần Phật mình phải giữ nguyên nhưng mình phải linh động, phải linh động chứ còn nếu mình cứ ôm khư khư, nồi thì lộn nấp mà giày thì lộn số làm sao mang, làm sao xài, tôi chịu trách nhiệm câu nói này.

Tất cả lời Phật đều phải được mình học tập qua 3 bước:

1/ Bước một là tiêu thụ, có nghĩa là mình phải học, phải ghi chép cho nó nhớ.

2/ Bước hai là tiêu hóa, có nghĩa là hiểu được những cái điều mà nằm ngoài sách vở ra, nằm ngoài cái lời của sư phụ.

3/ Thứ ba là tiêu dung, tiêu thụ, tiêu hóa và tiêu dung. Tiêu dung có nghĩa là nó trở ra là cái nguồn sống, nó đi vào trong máu, trong tủy của mình, nó chuyển hóa mình.

Giống như thực phẩm cũng có ba bước: bước một là tiêu thụ, nấu, nướng, nhai nuốt vào trong bao tử mới có là tiêu thụ thôi, từ bao tử mà xuống tới cuối của ruột già là tiêu hóa, nhưng còn cái tiêu dung là sao? Là những cái dưỡng tố, dưỡng chất hoặc là những chất độc mà trong thức ăn, thức uống nó được tải đến toàn cơ thể mình làm cho mình trở nên khỏe hơn hay là bệnh hơn. Đó là tiêu thụ, tiêu dung, tiêu hóa.

Thì Kinh Phật y chang như vậy nó phải được mình đón nhận qua từng bước như vậy, cái ngại nhất. Tụi Tây có câu hay lắm, cái người mà không biết đọc sách thì đáng ngại, nhưng mà cái thằng đọc có một cuốn thì đáng ngại hơn. Bởi vì cái thằng mà không có đọc sách thì đáng ngại thiệt, xin lỗi nha, nó cách con bò có gang thì dễ nói chuyện. Còn cái thằng mà nó chơi một cuốn một, nó thấy nó là cái rún của vũ trụ, nó là tinh hoa của nhân loại, là đỉnh cao của trí tuệ thì coi như là mình gặp nó không nổi.

Và một nhà thơ của Canada có nói một câu mà tôi thấy cũng lạnh xương sống, bà nói rằng cái thằng ngu thì tôi chịu được, nhưng mà cái thằng mà nó tự hào cái ngu của nó thì tôi chết, có hiểu cái đó không? cái thằng mà nó ngu như con lợn thì bà nói bà OK, bà có thể thỏa hiệp và hòa giải trong khối đại đoàn kết được. Nhưng mà cái đứa mà nó thấy nó proud stupid hãnh diện cái ngu đó là vô phương, thôi rồi lượm ơi.

Cho nên đó là những cái mà muốn gọi đến bà con trong cái bài giảng cuối cùng này, hãy nhớ rằng đầu ngày mai này, ai bay ai ở lại, thì tất cả đều có mặt trên một con đường như nhau, đừng nghĩ rằng mình đang ở đây, có nghĩa là mình không đi, không, còn thờ là còn đi. Con đường xưa em đi, đầu ai giảng đây chớ thì anh vẫn cứ đi.

Có 4 lý do không nên kiêu ngạo:

1/ Một là những gì mình có luôn luôn đang trong tình trạng cần chỉnh sửa.

2/ Thứ hai luôn luôn có 1000 tỷ người hơn mình.

3/ Cái thứ ba không mang theo được sang kiếp khác, có nghe kỳ không? bây giờ mình học thuộc lòng Tam Tạng thì mình chỉ để lại cái chủng tử thôi, có hiểu chủng tử không? các vị có tin là kiếp trước các vị đã từng là những nhà khoa học không? các vị đã từng là các vị đạo sĩ mà đắc Thiên Phi Tướng Phi Phi Tướng, mất cha nó hết rồi, không đem qua được kiếp khác, chỉ để lại cái chủng tử thôi.

Như vậy một là luôn luôn trên đầu mình có rất là nhiều người hơn mình, kiêu ngạo cái gì? Thứ hai là mọi thứ mình có đang trong tình trạng cần chỉnh sửa. Thứ ba không mang qua được kiếp khác.

4/Cái thứ tư là nhục nhất đó là cái biết của mình nó có đủ chuyển hóa mình chưa? Nếu nó đủ chuyển hóa thì mình đâu có kiêu ngạo, đúng không? tự hỏi lòng cái biết của mình nó có chuyển hóa được mình chưa? Nếu mà mình nói chưa thì không đáng để tự hào, còn mình nói rồi thì mình mắc cái lỗi là mình đang kiêu ngạo.